
Φορολογία και κατανομή εισοδήματος

Σήμερα: Βασικές έννοιες θεωρίας
φορολογίας

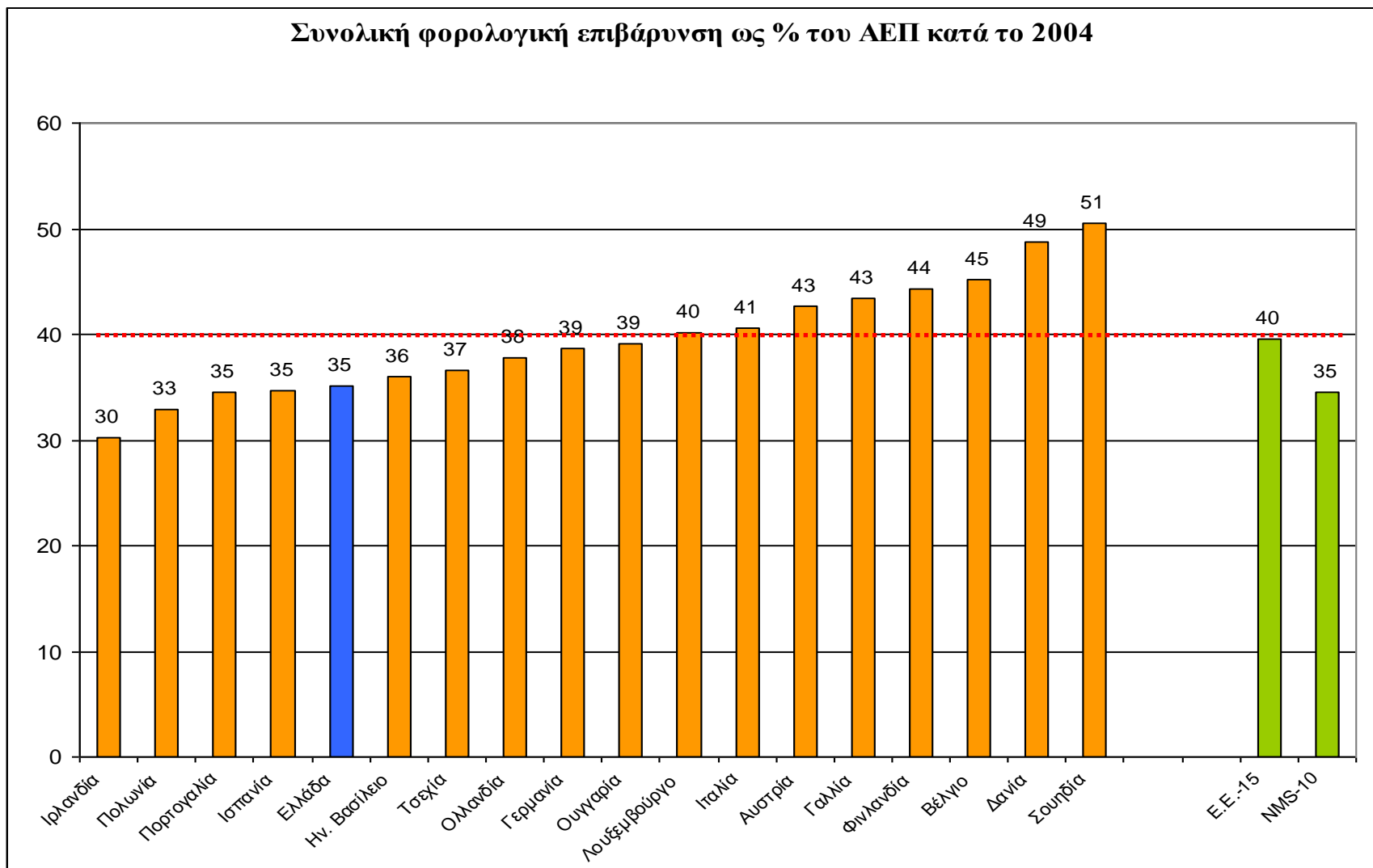
Φορολογία

- Οι φόροι συνήθως χρησιμοποιούνται για να χρηματοδοτήσουν δημόσια έργα
  - Οι φόροι προκαλούν πάντα απώλεια ευημερίας
    - Αυτό θα είναι το θέμα της επόμενης διάλεξης
-

Φορολογία και κατανομή εισοδήματος

- Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα είναι δομημένο έτσι ώστε πολίτες με υψηλό εισόδημα να αποδίδουν υψηλό φόρο
  - Το ερώτημα είναι εάν πολίτες με υψηλότερο φορολογικό συντελεστή «καταναλώνουν» περισσότερο ελεύθερο χρόνο.
    - Και η απάντηση είναι συνήθως ναι
  - Χρηματοδότηση δημοσίων έργων
    - Πολίτες με υψηλό συντελεστή φορολογίας πιθανόν να έχουν μεγαλύτερη επιθυμία για την κατασκευή δημόσιων έργων

Επίπεδο συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης ως % του ΑΕΠ, 2004 (άμεση, έμμεση φορολόγηση και ασφαλιστικές εισφορές)

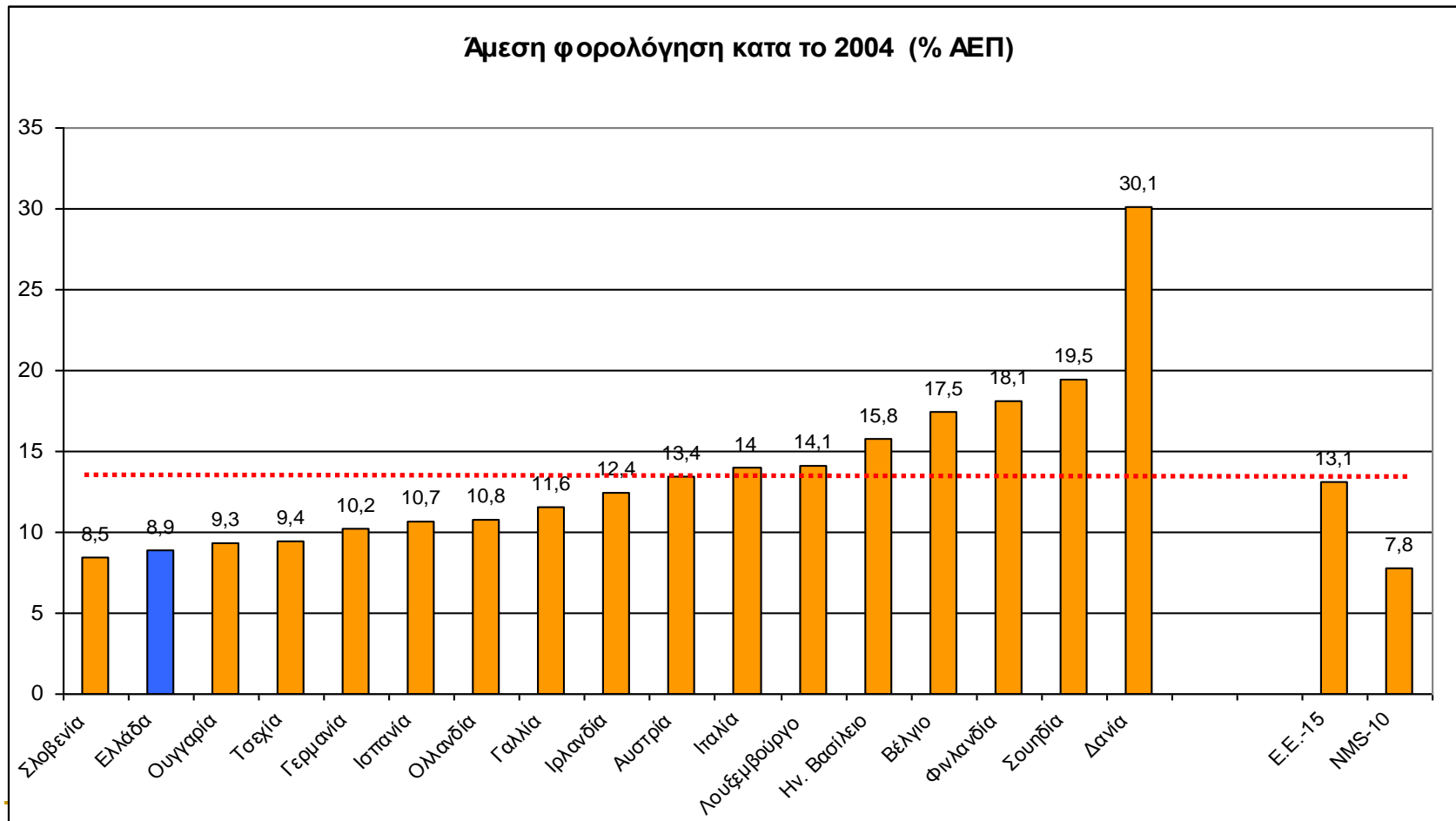
Πηγή: "Structures of the taxation systems in E.U.", Eurostat.

Σύγκριση φορολογικών συστημάτων στην Ε.Ε. βάσει των ειδών φορολόγησης

Τύπος φορολόγησης	Άμεση Φορολόγηση	Έμμεση Φορολόγηση	Ασφαλιστικές Εισφορές
<i>Σκανδιναβικές χώρες</i>	Υψηλή	Χαμηλή	Χαμηλές
<i>Αγγλοσαξονικές χώρες</i>	Υψηλή	Υψηλή	Χαμηλές
<i>Κεντροευρωπαϊκές χώρες</i>	Χαμηλή	Χαμηλή	Υψηλές
<i>Μεσογειακές χώρες</i>	Χαμηλή	Υψηλή	Υψηλές

Η άμεση φορολόγηση στην Ελλάδα

Η Ελλάδα συγκαταλέγεται μεταξύ των χωρών που έχουν συγκριτικά χαμηλό επίπεδο άμεσης φορολογίας ως ποσοστό του ΑΕΠ, σημαντικά χαμηλότερο από το μέσο όρο της ΕΕ-15 και συγκρίσιμο με εκείνο των νέων κρατών μελών.

Πηγή: "Structures of the taxation systems in E.U.", Eurostat.

Η άμεση φορολόγηση στην Ελλάδα

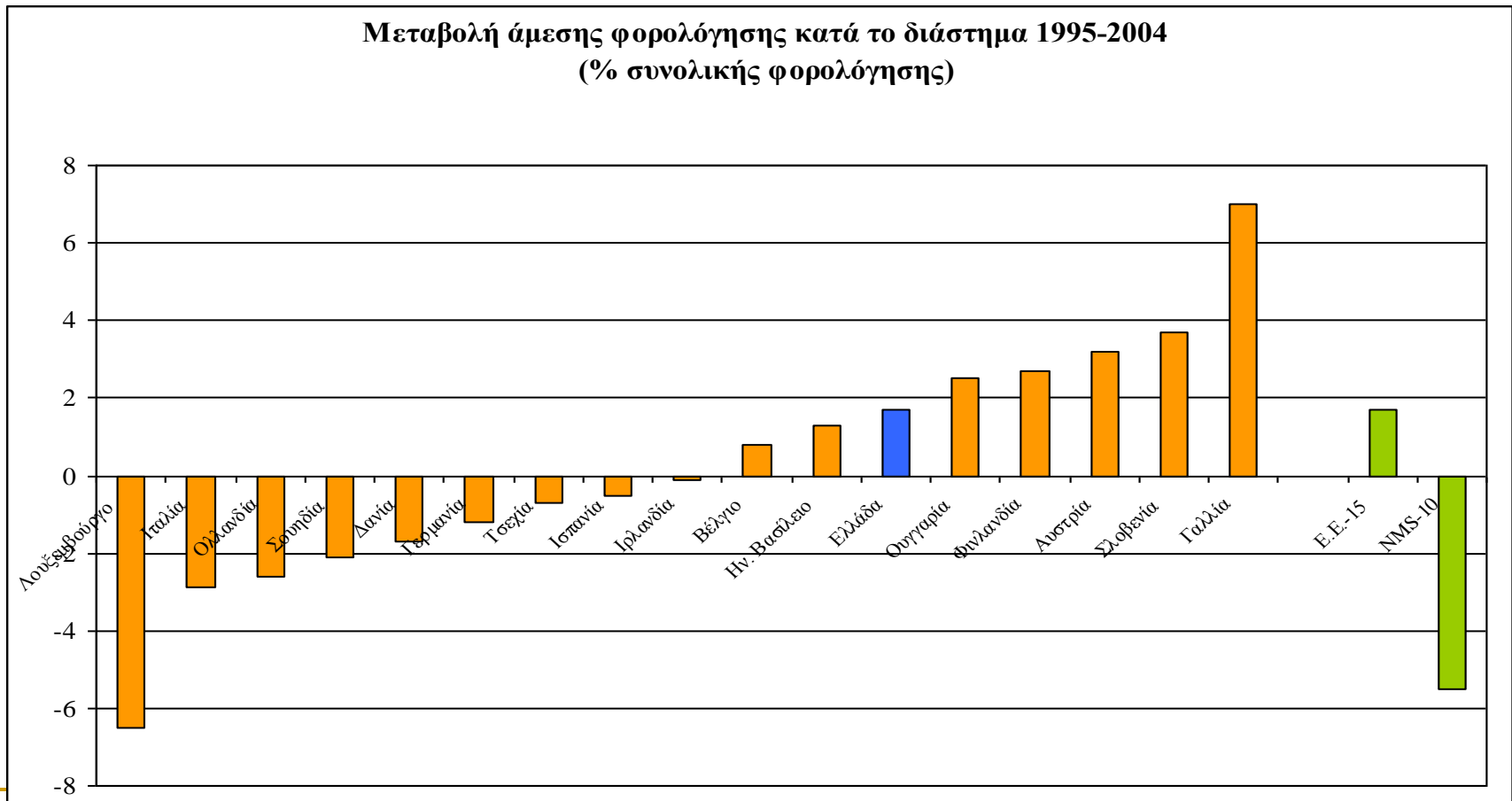
- Στην περίπτωση της άμεσης φορολόγησης φυσικών προσώπων, στην Ελλάδα καταγράφονται χαμηλοί ανώτατοι οριακοί συντελεστές φορολόγησης (40%) σε σχέση με τα λοιπά μέλη της ΕΕ.
- Στην περίπτωση των επιχειρήσεων ο ανώτατος συντελεστής φορολόγησης στην Ελλάδα βρίσκεται κοντά στο μέσο όρο της ΕΕ-15.

Ανώτατος οριακός συντελεστής φορολόγησης φυσικών προσώπων και επιχειρήσεων στην ΕΕ-15 το 2004		
Χώρα	2004 Φυσικά πρόσωπα	2004 Επιχειρήσεις
Αυστρία	50%	34%
Βέλγιο	50%	34%
Δανία	59%	30%
Φινλανδία	36%	29%
Γαλλία	49,6%	35,4%
Γερμανία	48,5%	38,3%
Ελλάδα	40%	35%
Ιρλανδία	42%	12,5%
Ιταλία	45%	37,3%
Λουξεμβούργο	38,95%	30,4%
Ολλανδία	52%	34,5%
Πορτογαλία	40%	27,5%
Ισπανία	48%	35%
Σουηδία	60%	28%

Πηγή: European Commission, DG Taxation and Custom

Η άμεση φορολόγηση στην Ελλάδα

Κατά την περίοδο 1995-2004 στην Ελλάδα, το Ην. Βασίλειο καθώς και την Ιρλανδία παρατηρείται οριακή αύξηση της αναλογίας άμεσης προς συνολική φορολόγηση.

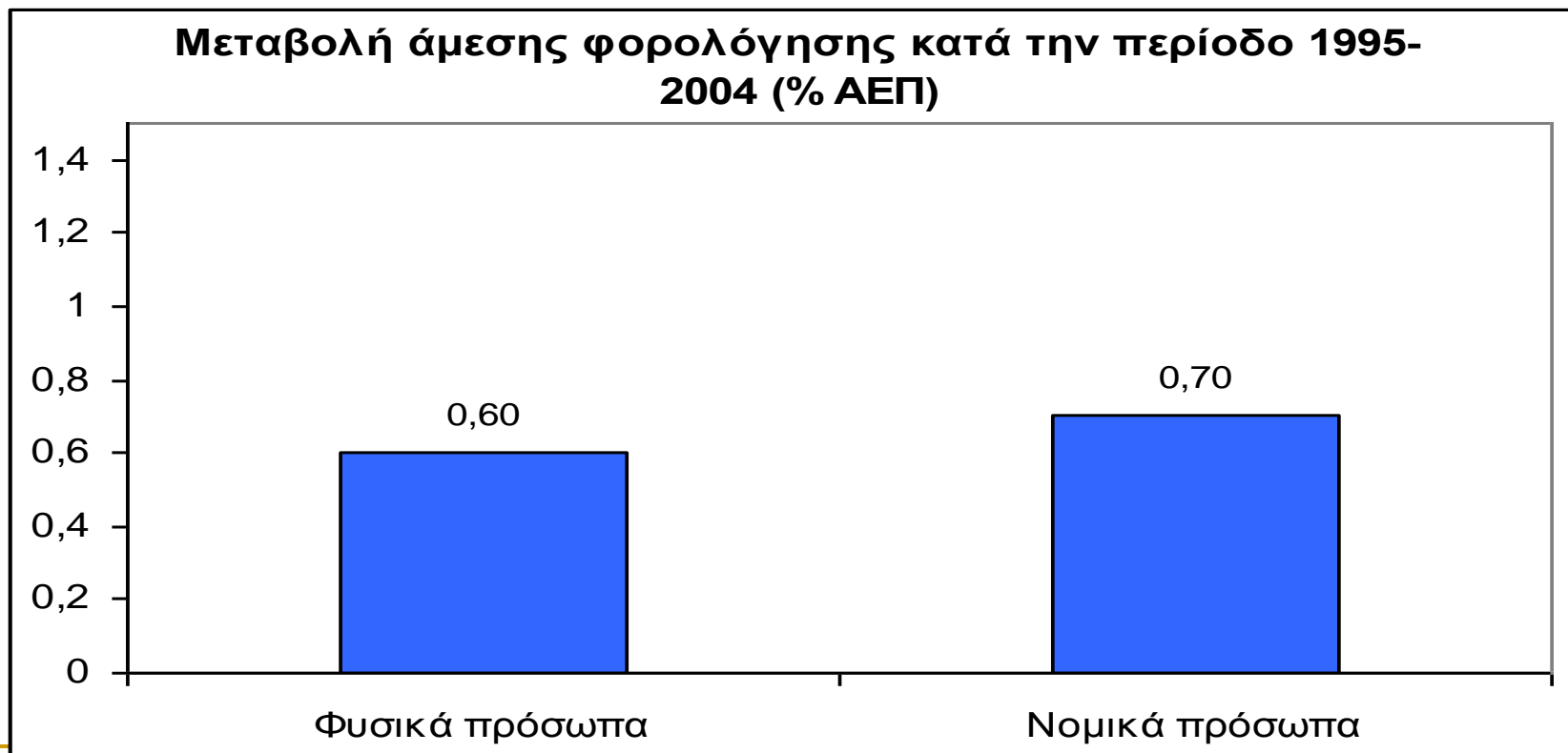

Πηγή: "Structures of the taxation systems in E.U.", Eurostat.

Πως επιμερίσθηκε η αύξηση της άμεσης φορολόγησης στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1995-2004;

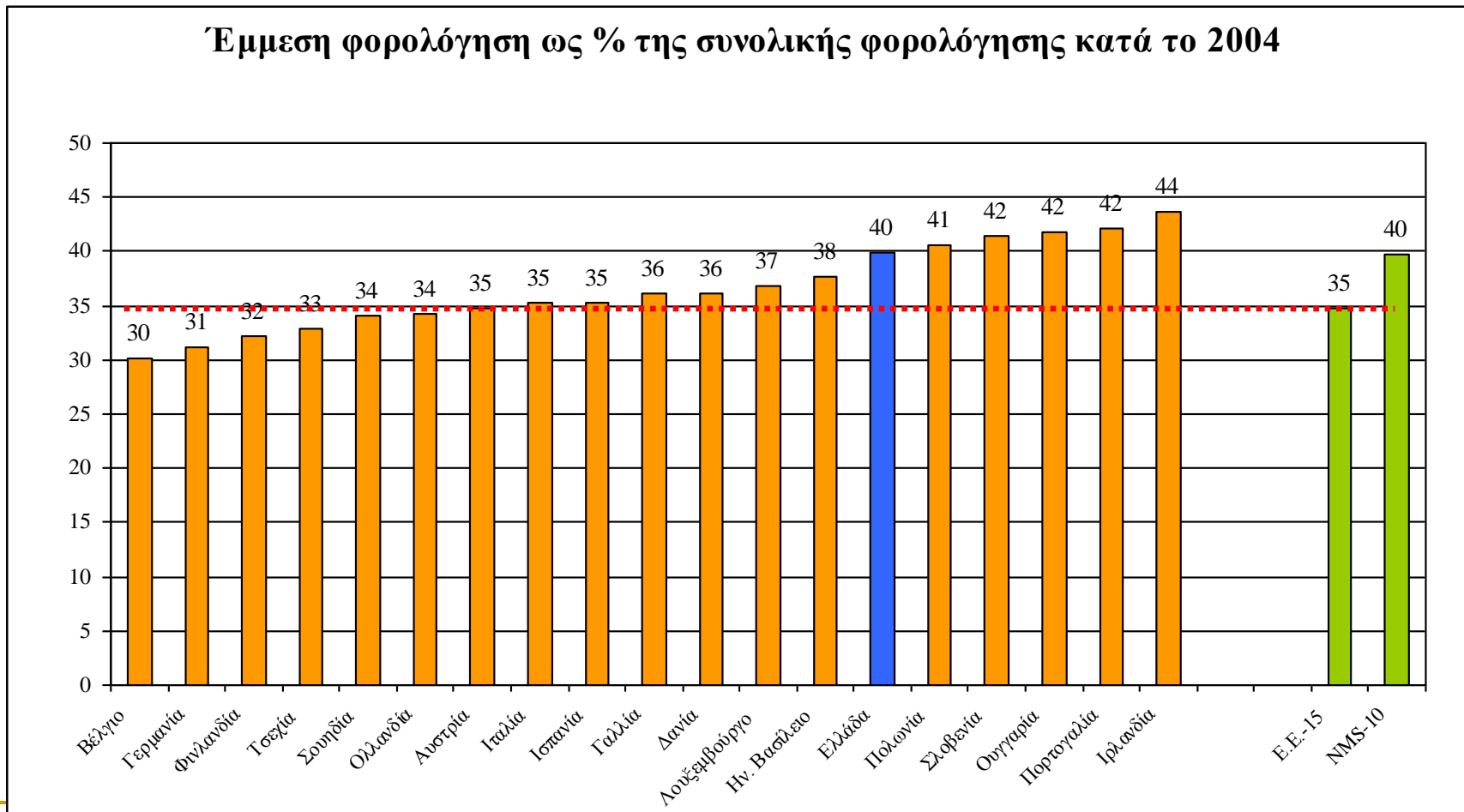
Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, η μικρή αύξηση της άμεσης φορολόγησης που προκύπτει για την Ελλάδα κατά την περίοδο 1995-2004, επιβάρυνε ισότιμα φυσικά αλλά και νομικά πρόσωπα. Μέσα από τα ίδια στοιχεία προκύπτει ότι κατά μέσο όρο στην Ε.Ε.-15, ο επιμερισμός από την αύξηση της άμεσης φορολόγησης έγινε εις βάρος των νομικών προσώπων.

Πηγή: "Structures of the taxation systems in E.U.", Eurostat.

Η έμμεση φορολόγηση στην Ελλάδα

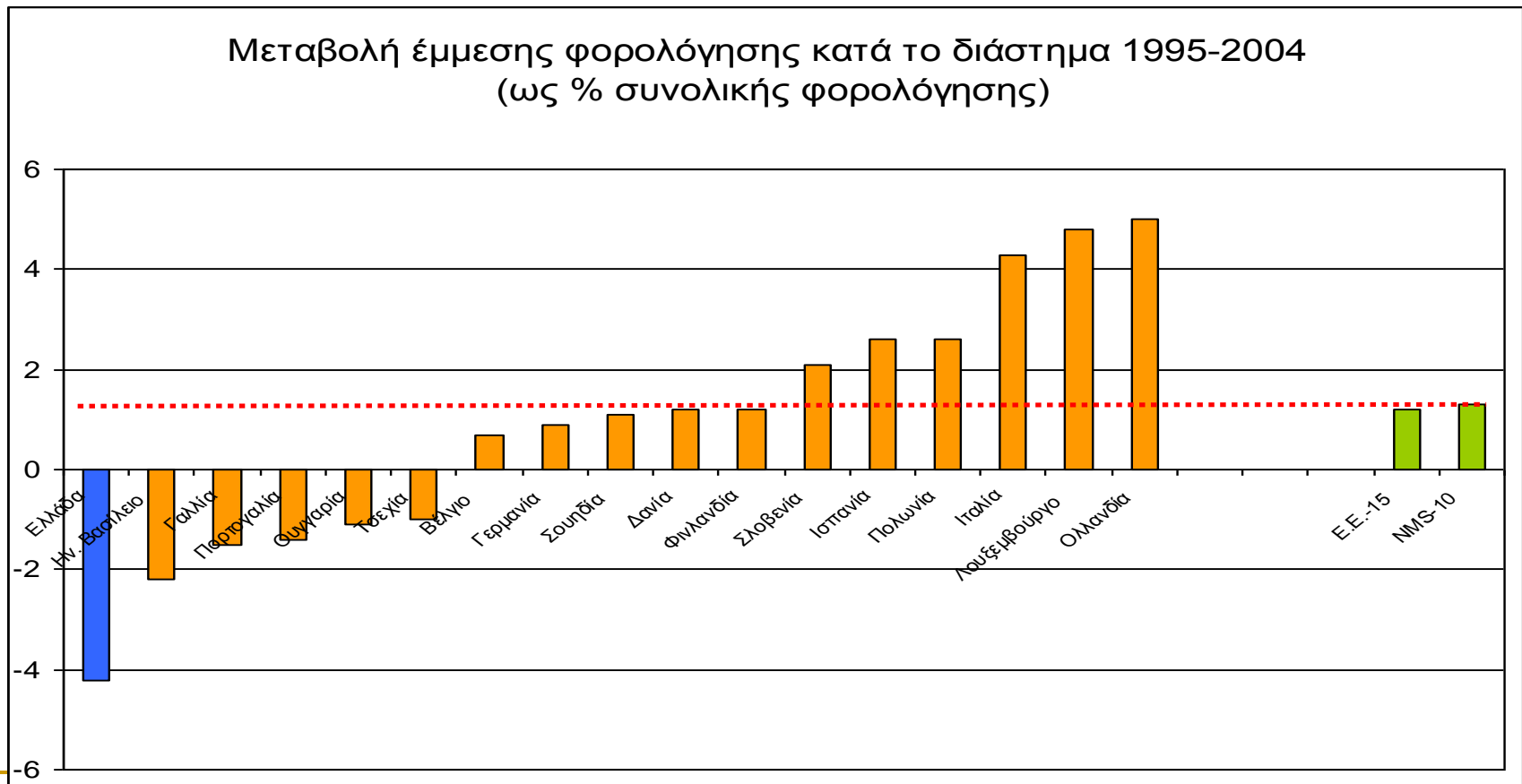
Το μερίδιο της έμμεσης φορολόγησης στα συνολικά φορολογικά έσοδα στην Ελλάδα είναι το τρίτο υψηλότερο στην ΕΕ των 15.

Πηγή: "Structures of the taxation systems in E.U.", Eurostat.

Η έμμεση φορολόγηση στην Ελλάδα

Κατά την περίοδο 1995-2004 η Ελλάδα αποτελεί το κράτος μέλος με τη μεγαλύτερη μείωση της συνεισφοράς της έμμεσης φορολόγησης στα συνολικά φορολογικά έσοδα, με σημαντική βελτίωση στην αναλογία έμμεσων και άμεσων φόρων ενισχύοντας τον αναδιανεμητικό ρόλο του φορολογικού συστήματος.

Πηγή: "Structures of the taxation systems in E.U.", Eurostat.

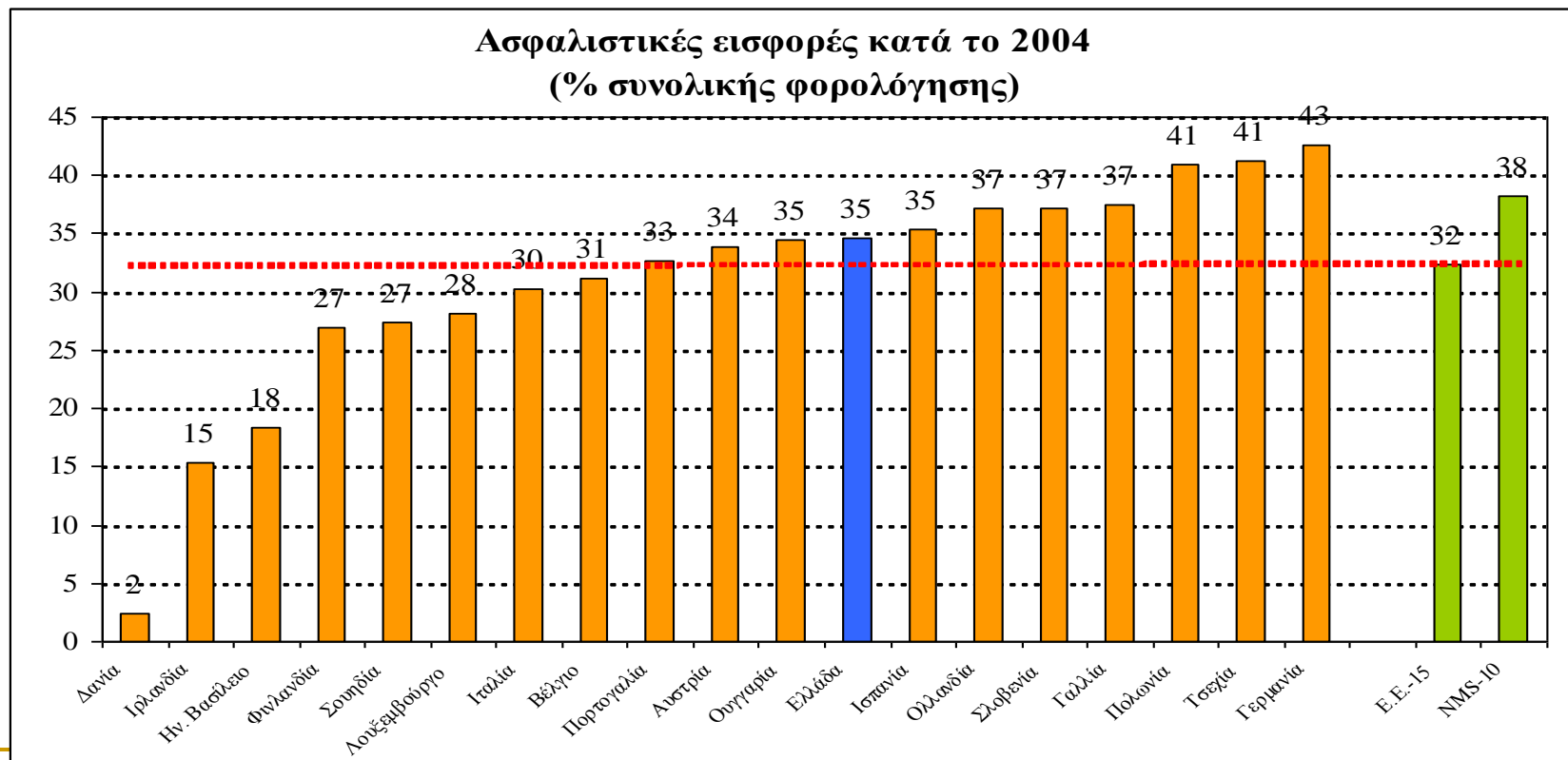
Η αναλογία έμμεσων προς άμεσους φόρους στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1995-2007

Πηγή: Προϋπολογισμός 2007, (*) εκτίμηση, (**) πρόβλεψη

Οι ασφαλιστικές εισφορές στην Ελλάδα

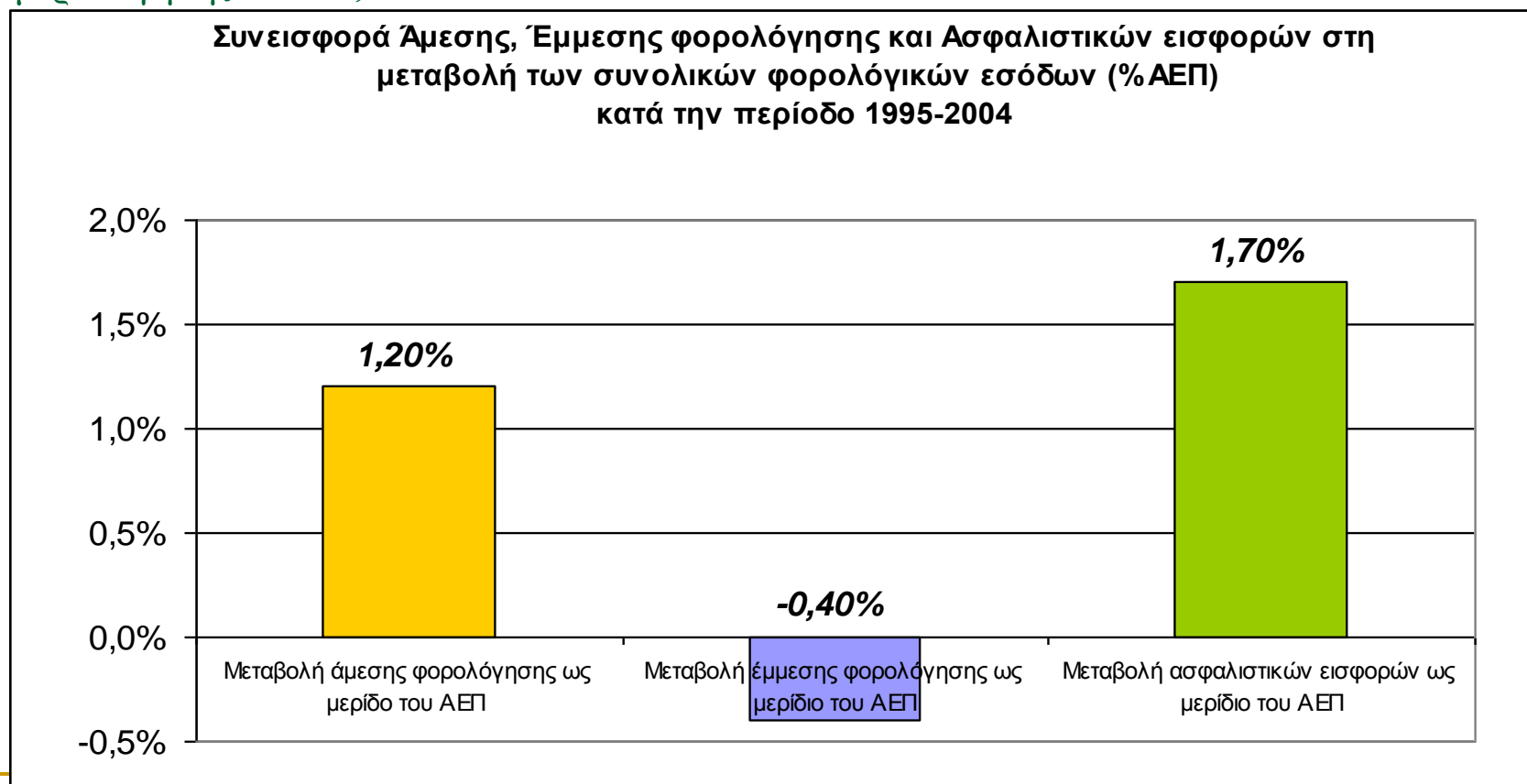
- Ως ποσοστό των συνολικών φορολογικών εσόδων προσεγγίζουν το 35% και βρίσκονται κοντά στο μέσο όρο της ΕΕ-15.
- Στην Ελλάδα, οι ασφαλιστικές εισφορές ως ποσοστό του ΑΕΠ κυμάνθηκαν το 2004 στο 12,1%, χαμηλότερα από τον μέσο όρο της ΕΕ.
- Την περίοδο 1995-2004 παρατηρείται η δεύτερη μεγαλύτερη αύξηση του μεριδίου των ασφαλιστικών εισφορών στα συνολικά φορολογικά έσοδα (μετά την Πορτογαλία).

Πηγή: "Structures of the taxation systems in E.U.", Eurostat.

Επίπεδο συνολικής Φορολογικής επιβάρυνσης στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1995-2004

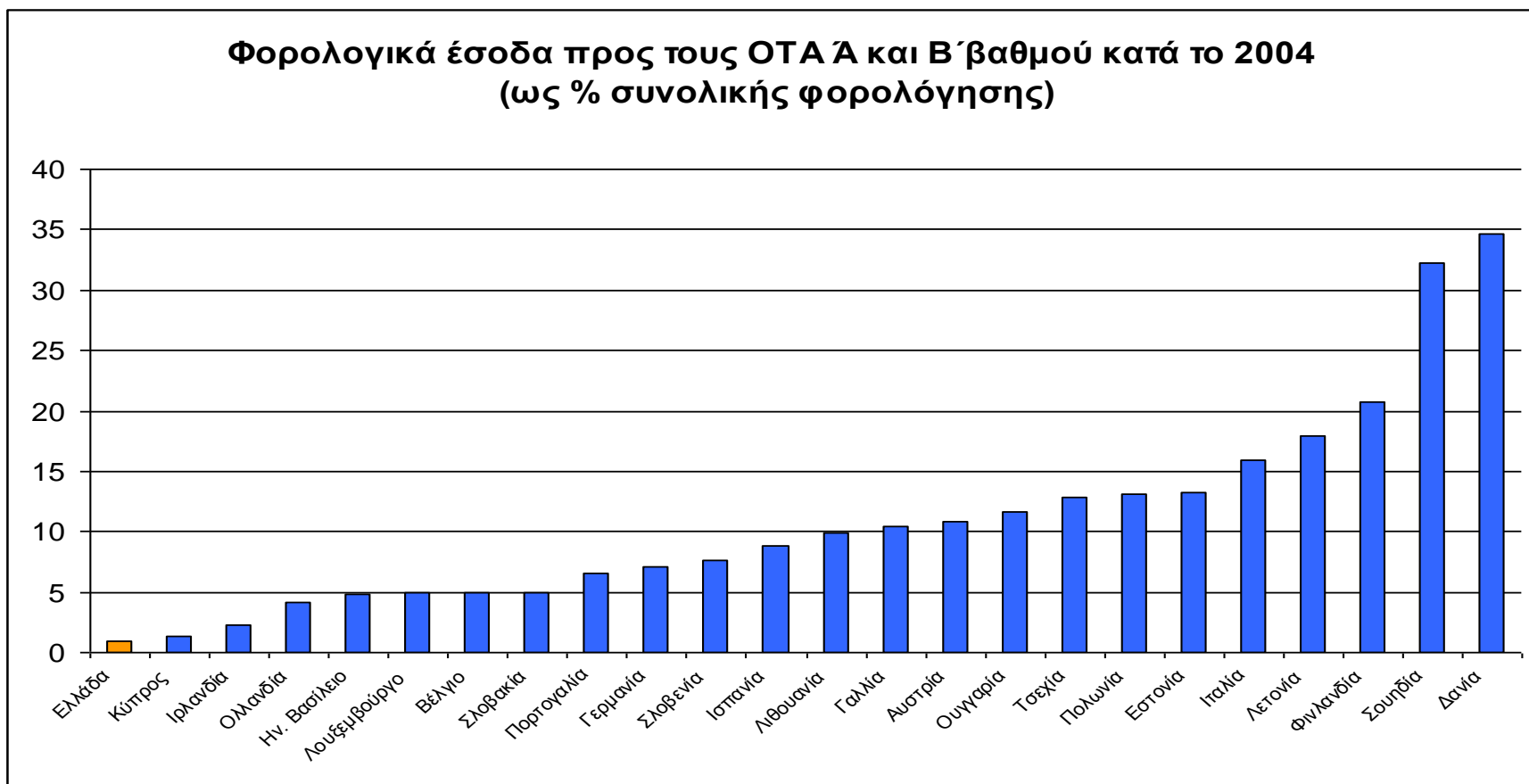
- Στην Ελλάδα η αύξηση των φορολογικών εσόδων κατά 2,5% του ΑΕΠ κατά την περίοδο 1995-2004 αποδίδεται σε αύξηση των ασφαλιστικών εισφορών και των άμεσων φορολογικών εσόδων κατά 1,7% και 1,2% του ΑΕΠ αντίστοιχα ενώ παρατηρείται μια μείωση της έμμεσης φορολόγησης κατά 0,4% του ΑΕΠ.

Πηγή: "Structures of the taxation systems in E.U.", Eurostat.

Φορολογικά έσοδα στην κεντρική διοίκηση και αυτοδιοίκηση

Σε σχέση με το μερίδιο των φορολογικών εσόδων που αποδίδεται στην ΤΑ η Ελλάδα κατατάσσεται τελευταία στην ΕΕ: αποδίδει μόλις το 0,9% των εσόδων στην αυτοδιοίκηση, σε αντίθεση με τις σκανδιναβικές χώρες που αποδίδουν πάνω από το 20% των φορολογικών εσόδων στην ΤΑ.

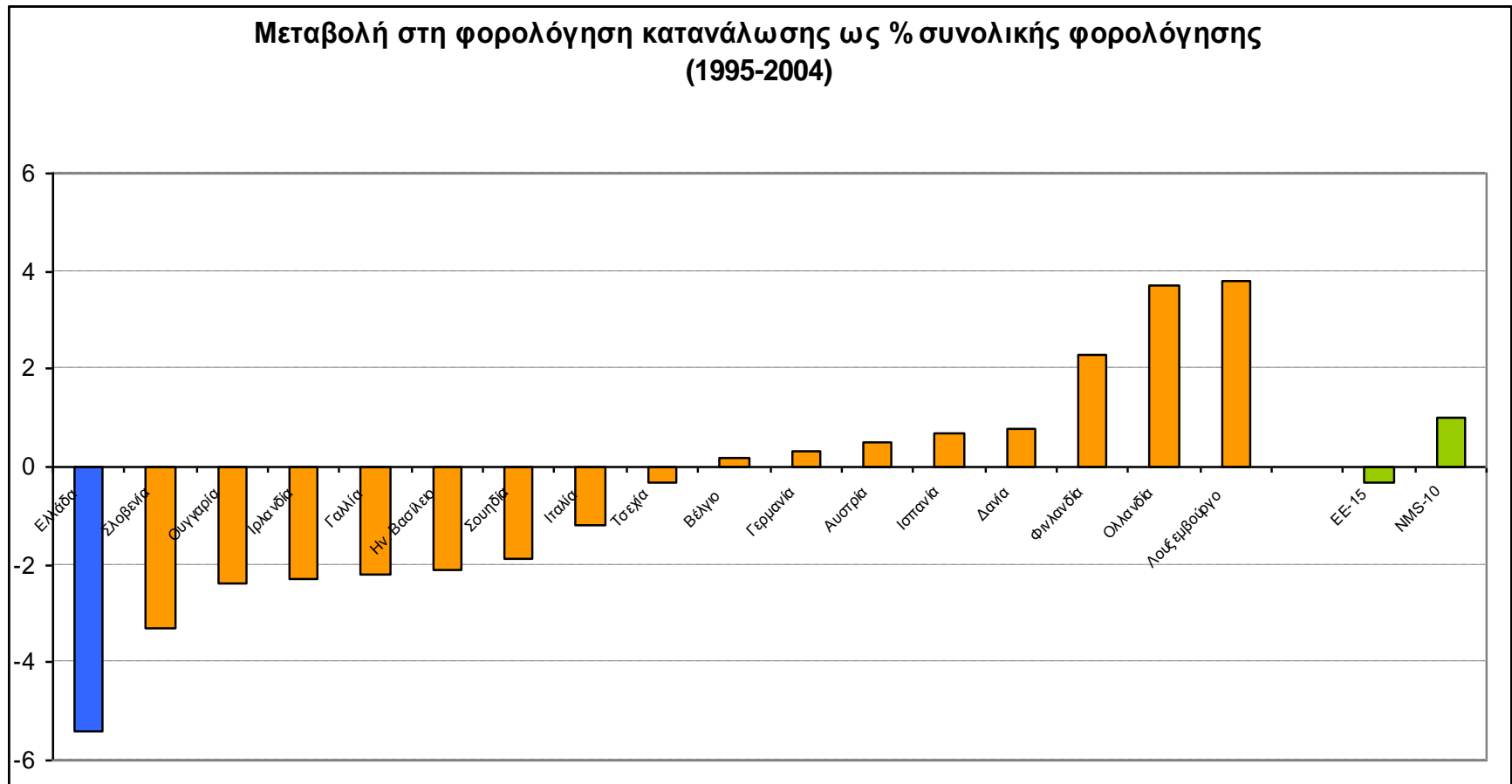

Πηγή: "Structures of the taxation systems in E.U.", Eurostat.

Κείμενο τεκμηρίωσης ΙΣΤΑΜΕ: Συγκρίνοντας τα φορολογικά συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η φορολόγηση της κατανάλωσης στην Ελλάδα

Η Ελλάδα συγκαταλέγεται μεταξύ των χωρών με χαμηλή τεκμαρτή φορολόγηση κατανάλωσης και είναι το κράτος μέλος με τη μεγαλύτερη μείωση της συνεισφοράς της κατανάλωσης στα συνολικά φορολογικά έσοδα κατά το διάστημα 1995-2004.

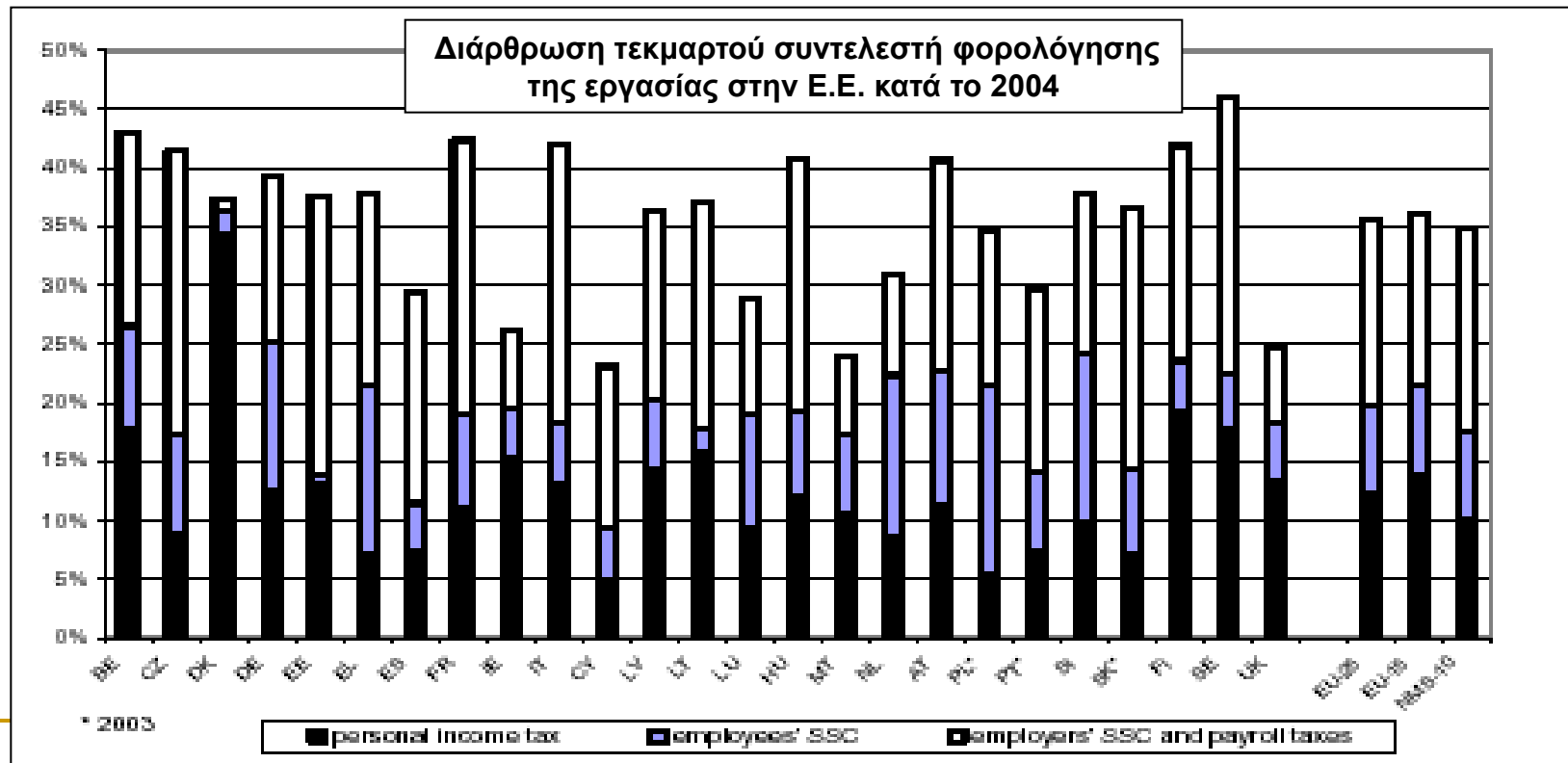
Πηγή: "Structures of the taxation systems in E.U.", Eurostat.

B. Η φορολόγηση της εργασίας στην Ελλάδα

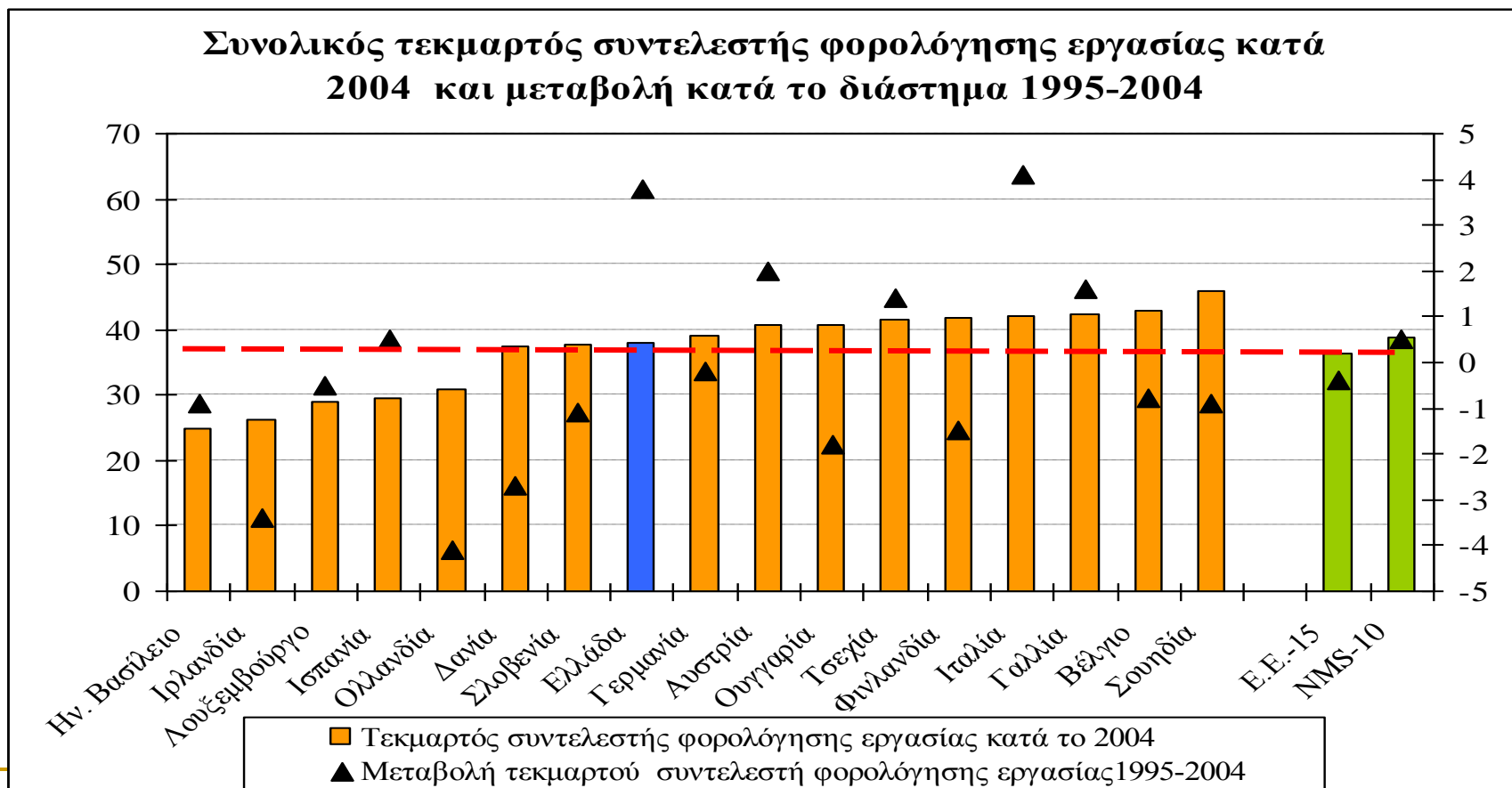
• Τα στοιχεία για το ύψος της τεκμαρτής φορολόγησης της εργασίας δείχνουν ότι οι σκανδιναβικές χώρες μαζί με τη Γερμανία, την Γαλλία, την Ελλάδα επιβαρύνουν φορολογικά την εργασία περισσότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

• Για την Ελλάδα η σύγκριση των επιμέρους παραγόντων φορολόγησης της εργασίας αποκαλύπτει πλησίον του μέσου όρου επίπεδα επιβάρυνσης των εργοδοτών, υψηλό επίπεδο επιβάρυνσης των εργαζομένων μέσω ασφαλιστικών εισφορών, και χαμηλότερη του μέσου όρου φορολόγηση εισοδήματος από εργασία εκτός ασφαλιστικών εισφορών.

Η φορολόγηση της εργασίας στην Ελλάδα

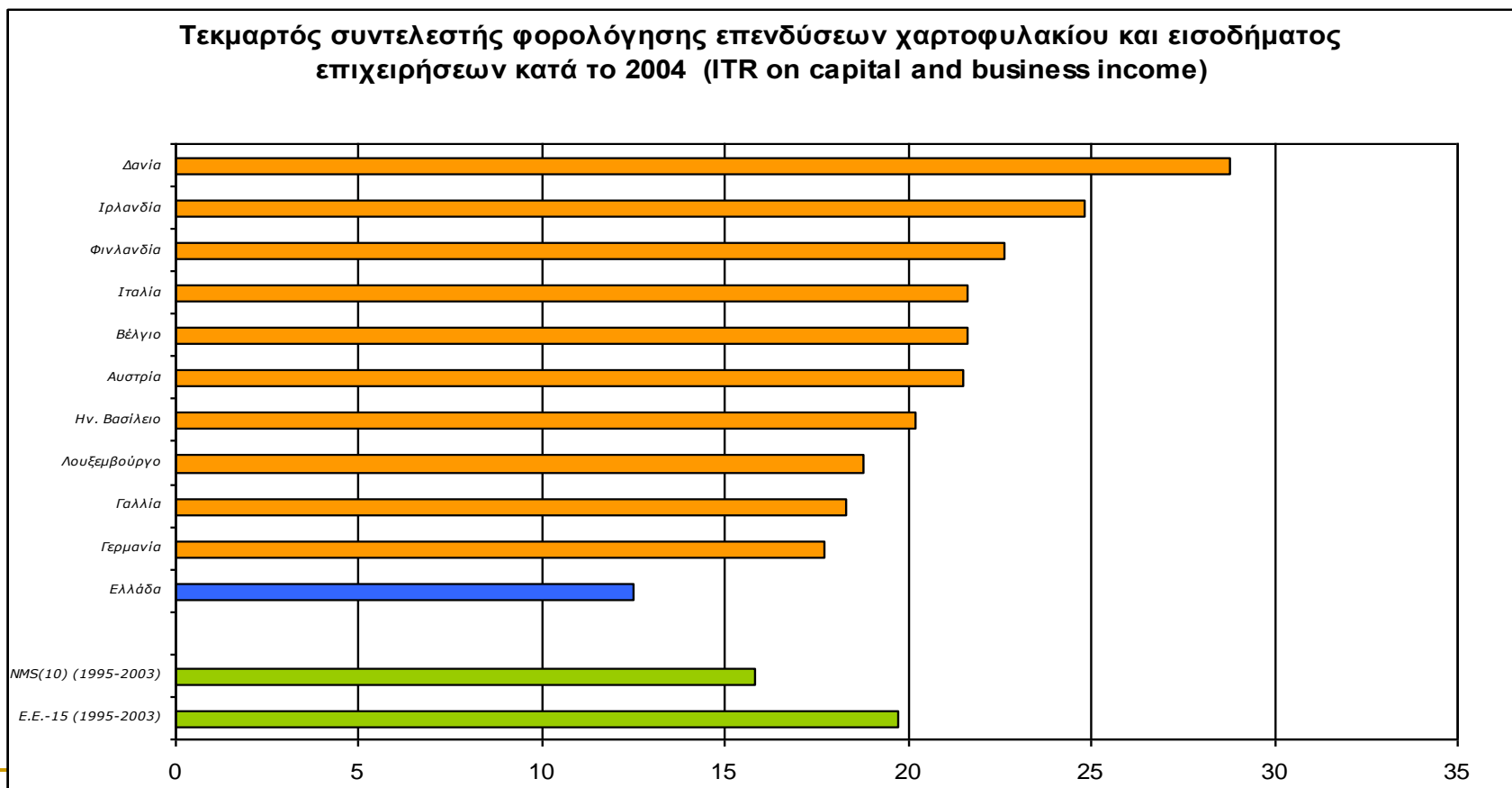
Στην περίπτωση της Ελλάδας, η συνολική τεκμαρτή φορολόγηση της εργασίας κατά το 2004 είναι κοντά στον μέσο όρο της Ε.Ε. Επίσης κατά το διάστημα 1995-2004 η συνολική τεκμαρτή φορολόγηση της εργασίας σημειώνει αύξηση η οποία όμως χαρακτηρίζεται από την ισόποση κατανομή μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων.

Πηγή: "Structures of the taxation systems in E.U.", Eurostat.

Η φορολόγηση του κεφαλαίου στην Ελλάδα

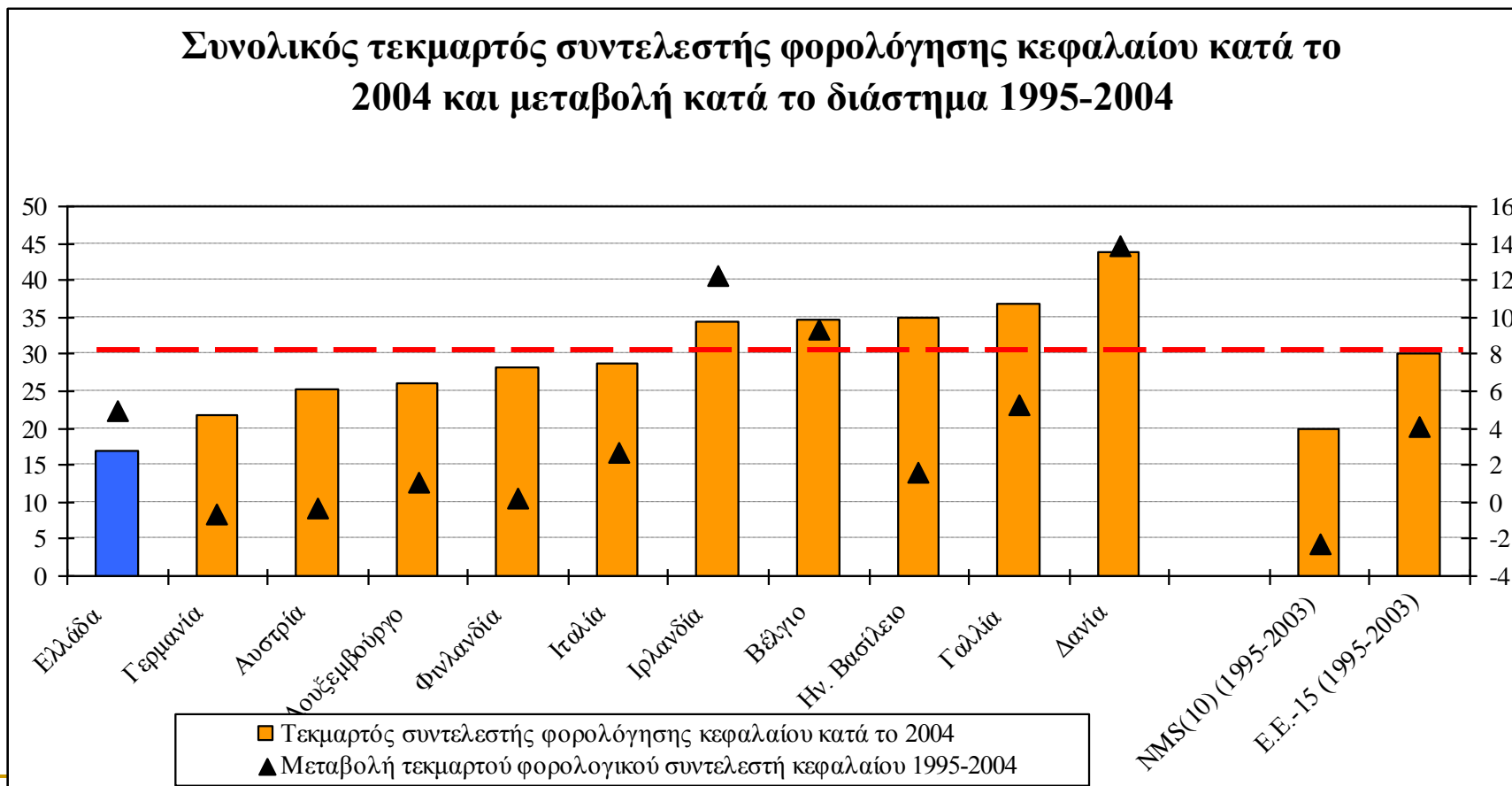
Σύμφωνα με τον τεκμαρτό συντελεστή φορολόγησης κεφαλαίου κατά το 2004, η Γαλλία, η Ελλάδα μαζί με την Αυστρία αποτελούν τα τρία κράτη μέλη με την χαμηλότερη φορολόγηση κεφαλαίου, πολύ χαμηλότερα από το μέσο όρο της ΕΕ. Η Ελλάδα κατατάσσεται ως το κράτος μέλος της ΕΕ. με το χαμηλότερο συντελεστή φορολόγησης εισοδήματος από επενδύσεις χαρτοφυλακίου και επιχειρηματικών εσόδων.

Πηγή: "Structures of the taxation systems in E.U.", Eurostat.

Η φορολόγηση του κεφαλαίου στην Ελλάδα

Κατά το 2004, η Δανία, η Γαλλία, το Ην. Βασίλειο φορολογούν το κεφάλαιο περισσότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ-15. Αντίθετα, η Γερμανία, η Ελλάδα μαζί με την Αυστρία αποτελούν τα τρία κράτη μέλη με την χαμηλότερη φορολόγηση κεφαλαίου, χαμηλότερα από το μέσο όρο της ΕΕ.

Πηγή: "Structures of the taxation systems in E.U.", Eurostat.

Η φορολόγηση διανεμομένων και αδιανέμητων κερδών στην Ε.Ε.

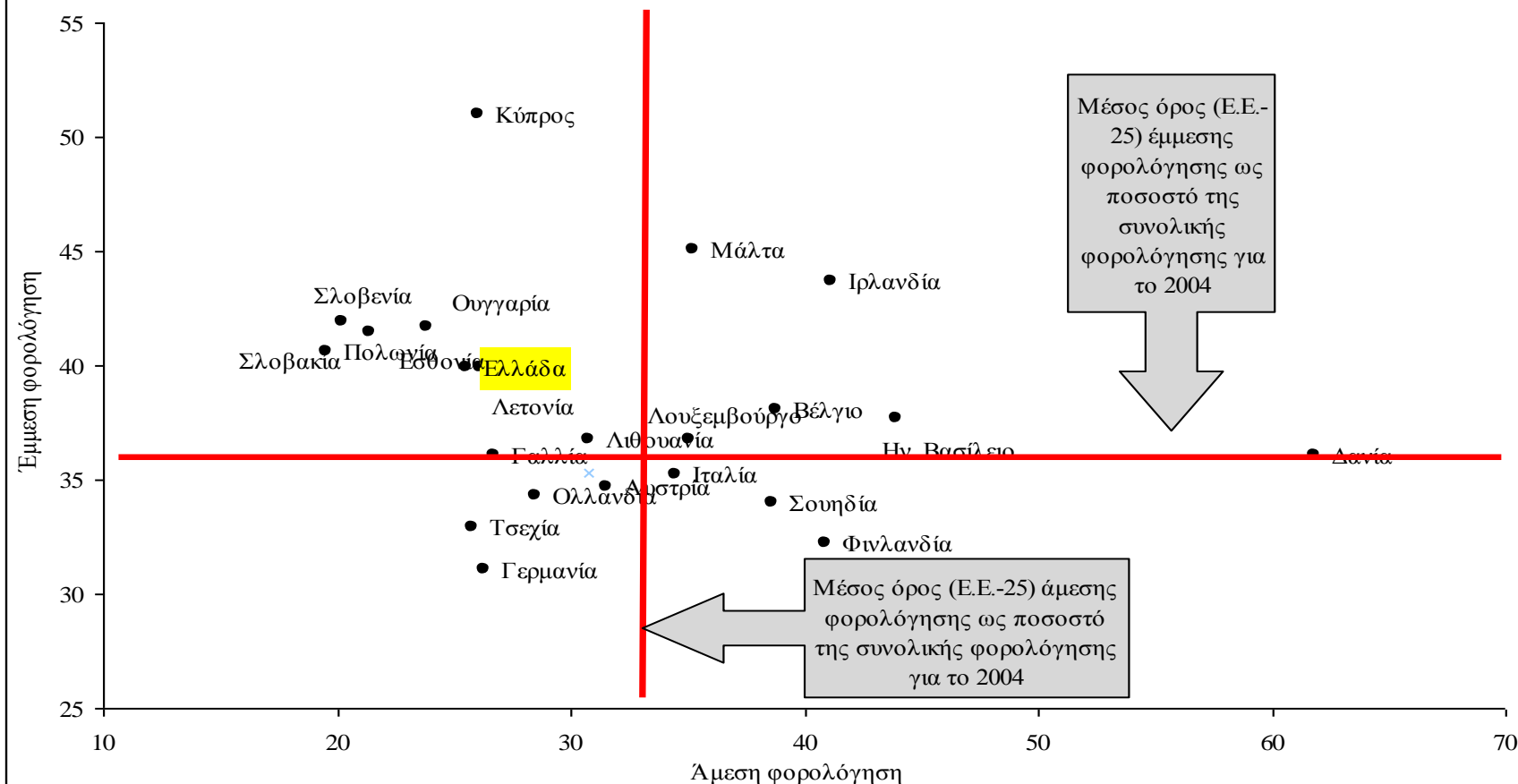
Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα της ΕΕ-15 όπου τα ημεδαπά μερίσματα απαλλάσσονται από την φορολόγηση εισοδήματος φυσικών προσώπων. Η μετάβαση προς ένα σύστημα διαφορισμού φορολόγησης μερισμάτων αναμένεται να οδηγήσει σε ένα δικαιότερο σύστημα φορολόγησης.

	Κλασσικό σύστημα	Σύστημα καταλογισμού φόρου	Σύστημα διαφορισμού	Σύστημα απαλλαγής
Παλαιά Κράτη μέλη	Ιρλανδία	Ισπανία, Γαλλία	Βέλγιο, Δανία, Γερμανία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Πορτογαλία, Σουηδία	Ελλάδα
Νέα Κράτη μέλη		Μάλτα	Κύπρος, Τσεχική Δημοκρατία, Ουγγαρία, Λιθουανία, Πολωνία, Σλοβακική Δημοκρατία, Σλοβενία	Εσθονία, Λετονία

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Φορολογία μερισμάτων φυσικών προσώπων στην Εσωτερική Αγορά, 12.2003.

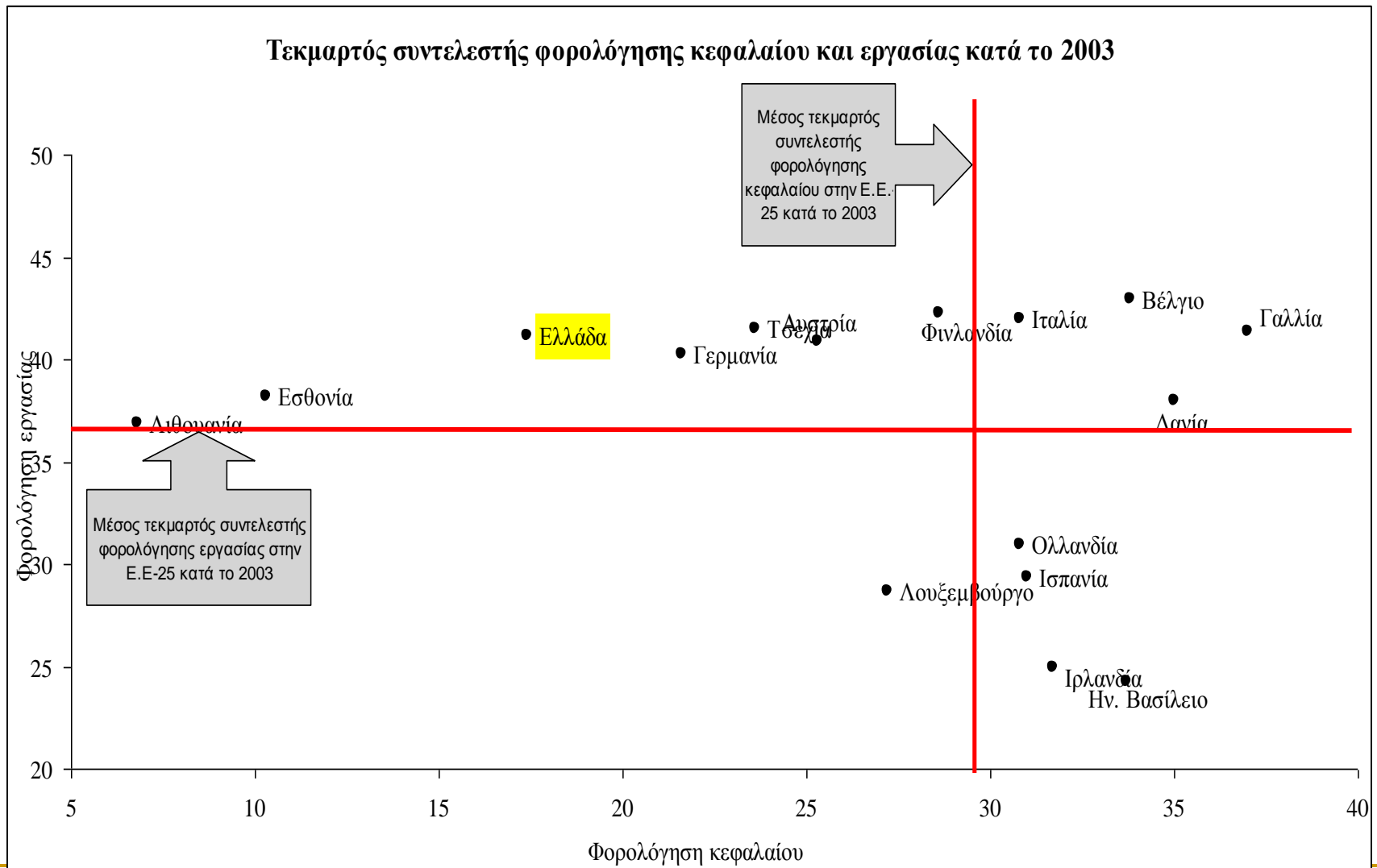
Συγκριτική αξιολόγηση (άμεση και έμμεση φορολόγηση κατά το 2004)

Έμμεσοι και άμεσοι φόροι ως % συνολικής φορολόγησης κατά το 2004 στην Ε.Ε.-25

Πηγή: "Structures of the taxation systems in E.U.", Eurostat.

Συγκριτική αξιολόγηση (φορολόγηση κεφαλαίου και εργασίας)

Πηγή: "Structures of the taxation systems in E.U.", Eurostat.

Ορολογία

- **Νόμιμη υποχρέωση**
    - Ποιος βάση νόμου πρέπει να πληρώσει ένα φόρο
  - **Οικονομική υποχρέωση**
    - Πως αλλάζει το πραγματικό εισόδημα όλων των πολιτών με την επιβολή ενός φόρου
-

Ορολογία - συνέχεια

- Εφάπαξ φόρος
  - Ο φόρος ο οποίος πληρώνεται ανεξάρτητα με την οικονομική συμπεριφορά κάποιου
- Αναλογικός φόρος
  - Ο μέσος φόρος είναι ανεξάρτητος από το εισόδημα
- Προοδευτικός φόρος
  - Ο μέσος φόρος αυξάνεται με το εισόδημα
- Αντίστροφα tax
  - Ο μέσος φόρος μειώνεται με το εισόδημα

Ορολογία - συνέχεια

- Φόρος ανά μονάδα
    - Φόρος ανά μονάδα προϊόντος
  - Κατ' αξιαν φόρος
    - Φόρος ο οποίος επιβάλλεται στην αξία ενός προϊόντος
-

Υποδείγματα Μερικής Ισορροπίας (Partial equilibrium models)

- Τα υποδείγματα αυτά μελετούν μια μόνο αγορά
    - Αγνοούν επιδράσεις διάχυσης
    - Συνήθως η ανάλυση είναι ευκολότερη
    - Ανάλυση δυο ειδών φόρων
      - Φόρος ανά μονάδα προϊόντος
      - Φόρος ανά αξία προϊόντος
-

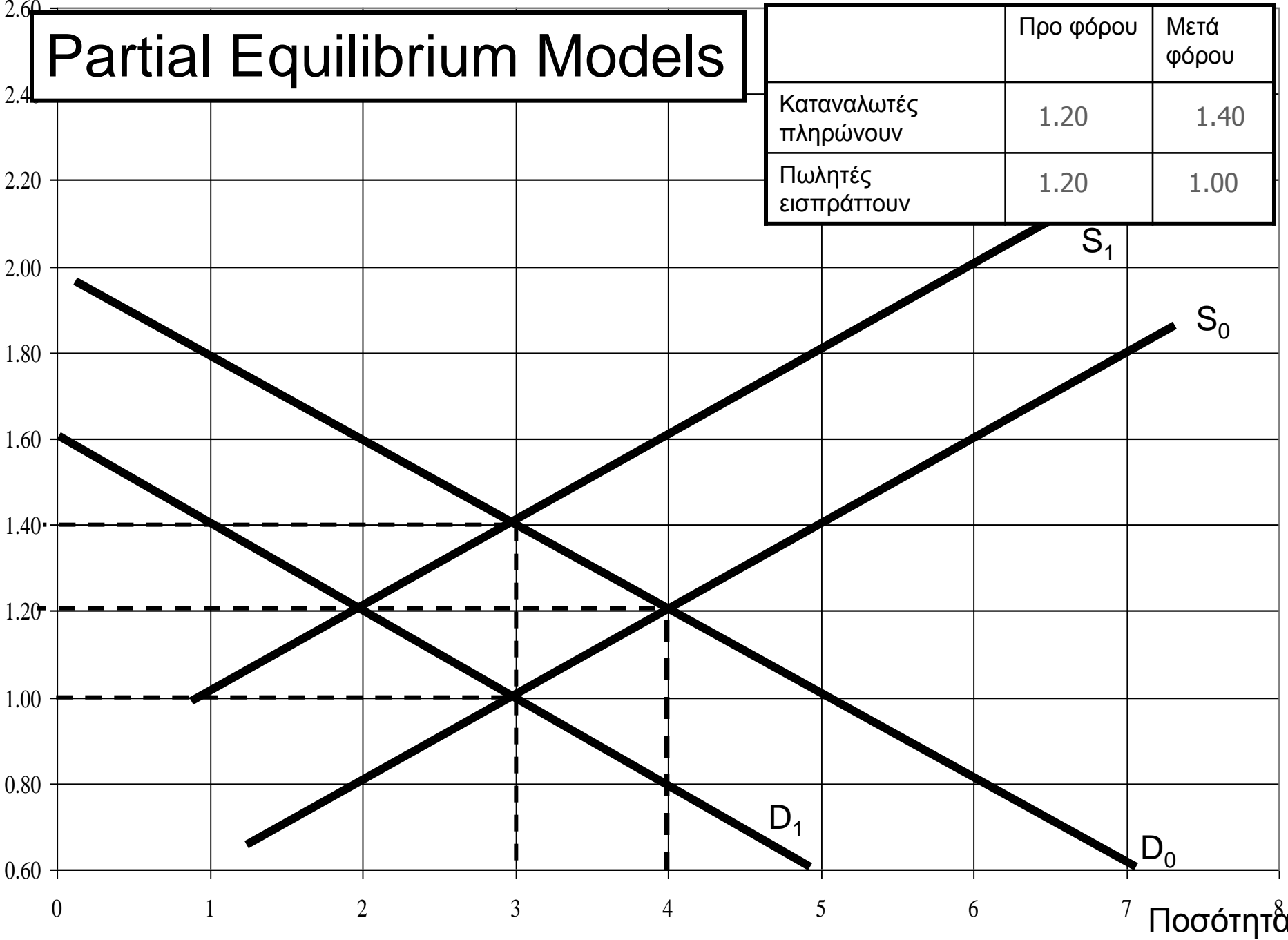
Φόρος ανά μονάδα προϊόντος

- Πρέπει να το έχετε διδαχτεί και στην Δημοσιονομική Ι
  - Είτε ο αγοραστής είτε ο πωλητής πληρώνει μια μονάδα χρήματος για κάθε μονάδα που αγοράζει η πουλάει αντίστοιχα
-

EUR

Partial Equilibrium Models

	Προ φόρου	Μετά φόρου
Καταναλωτές πληρώνουν	1.20	1.40
Πωλητές εισπράττουν	1.20	1.00

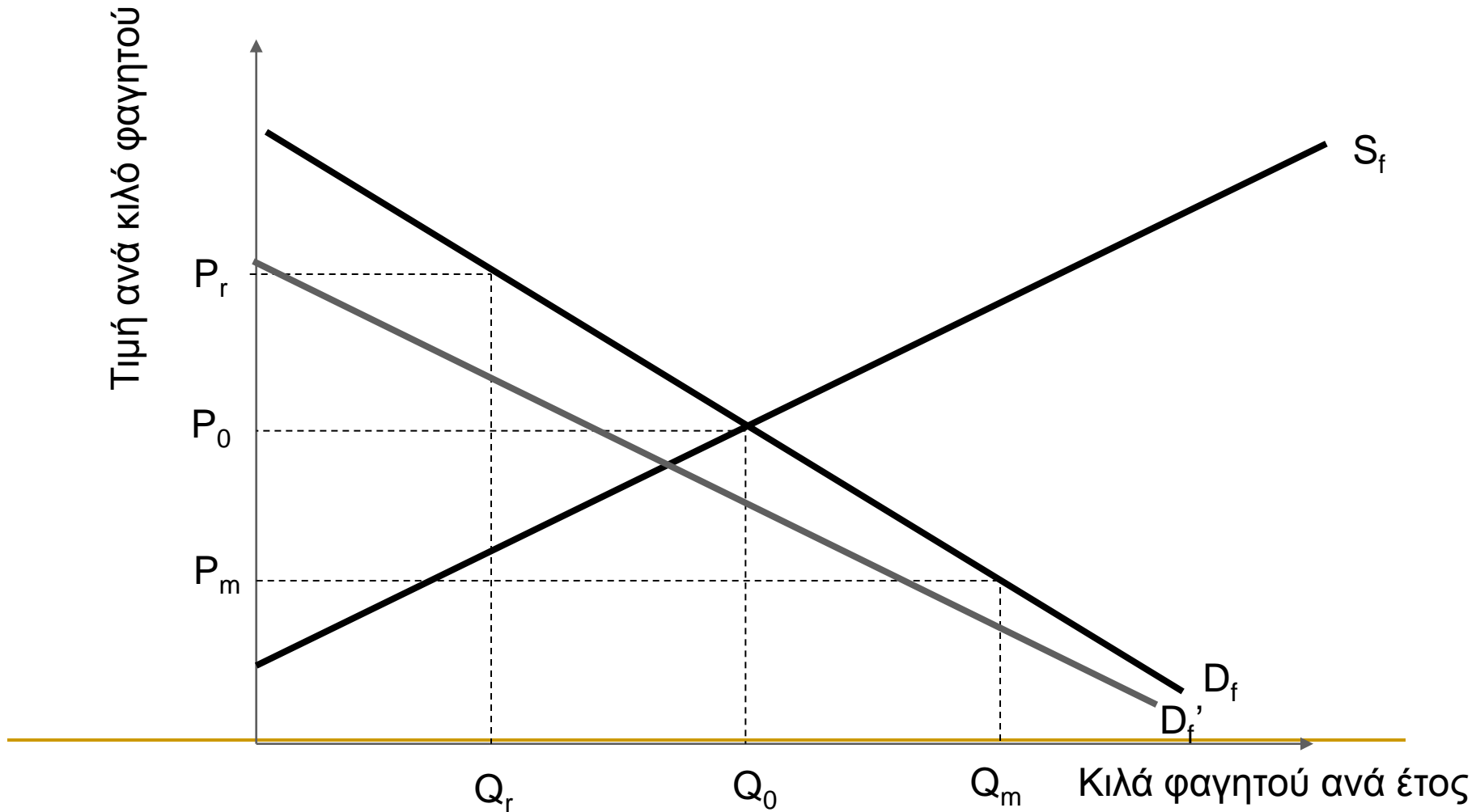

Κατ' αξίαν φόρους

- Υποθέστε ότι ο καταναλωτής πληρώνει ένα τέτοιο φόρο
    - Παράδειγμα: 6% ΦΠΑ (επί της καθαρής τιμής) που πληρώνει ο καταναλωτής
  - Ο φόρος αυτός μετατοπίζει την συνάρτηση ζήτησης κατά το ίδιο ποσοστό (σε σχέση με τον οριζόντιο άξονα)
-

Ad valorem taxes - Κατ' αξίαν φόροι

Ερώτημα- Φόρο στην μεικτή τιμή?

...φόρο στην καθαρή τιμή?

- Ένας φόρος στην μεικτή τιμή (που πληρώνεται από τους καταναλωτές) χαμηλώνει την επιθυμία για να πληρωθεί ο φόρος όσο είναι το ποσοστό του φόρου
  - Παράδειγμα
    - 25% φόρος στην μεικτή τιμή όταν η ζήτηση είναι $P = 4000 - 20Q$
    - Νέα ζήτηση μετά φόρου $P = (1 - 0.25) (4000 - 20Q)$
      - $P = 3000 - 15Q$

Ερώτημα- Φόρο στην μεικτή τιμή?

...φόρο στην καθαρή τιμή?

- Ένας φόρος επί της καθαρής τιμής (που πληρώνεται από τους καταναλωτές) είναι πιο περίπλοκος
  - Πρέπει να βρούμε την νέα ζήτηση έτσι ώστε όταν προστίθεται ο φόρος καταλήγουμε στην νέα συνάρτηση ζήτησης
    - Παράδειγμα
      - 25% φόρος στην καθαρή τιμή όταν η ζήτηση είναι $P = 4000 - 20Q$
      - Η καθαρή τιμή με φόρο είναι $5/4$ της τιμής χωρίς φόρο
      - Με άλλα λόγια, η καθαρή τιμή είναι τα $4/5$ της τιμής με φόρο
      - Η νέα συνάρτηση ζήτησης είναι $P = (4/5) (3000 - 20Q)$, που οδηγεί σε $P = 3200 - 16Q$

Άλλοι τύποι φόρων

- Φόροι στην απασχόληση
  - Φόρος εισοδήματος
  - Φόρος κοινωνικής ασφάλισης
  - Φόρος δημόσιας υγείας
- Κεφαλαιακοί φόροι
  - Πρόβλημα: Η κινητικότητα των κεφαλαίων μπορεί να οδηγήσει σε μαζική έξοδο από την χώρα σημαντικών πόρων
- Φόροι επί των κερδών
  - Λογιστικά κέρδη
  - Οικονομικά κέρδη

Άσκηση: Ad valorem φόρος

- Προσφορά: $P = Q$
  - Ζήτηση: $P = 1710 - Q$
  - Ποιο είναι το σημείο ισορροπίας χωρίς φόρους?
  - Ποιο είναι το σημείο ισορροπίας εάν επιβληθεί ένας φόρος στην μεικτή τιμή της τάξεως του 10%?
-

Χωρίς φόρους

- $Q = 1710 - Q$
  - $Q = 855$
- Οπότε αφού $P = Q$ από την συνάρτηση προσφοράς έχουμε ότι $P = 855$

Με φόρο

- Ένας φόρος στην μεικτή τιμή σημαίνει ότι η επιθυμία μου να πληρώσω κάποιο αγαθό μειώνεται κατά 10% για κάθε μονάδα προϊόντος.
  - Νέα ζήτηση $P = (1 - 0.1) (1710 - Q) = 1539 - 0.9Q$
- Οπότε $Q = 1539 - 0.9Q$
  - Και $Q = 810$

Με τον φόρο λοιπόν η τιμή είναι...

- Η τιμή?

- Η τιμή χωρίς τον φόρο είναι 810

- Αυτή είναι η τιμή που παίρνουν οι παραγωγοί

- Η τιμή με τον φόρο είναι $810/0.9 = 900$

- Αυτή είναι η τιμή που πληρώνουν οι καταναλωτές

Αναπόφευκτο: Σταματάς να πληρώνεις φόρο μόνο όταν είσαι στα... θυμάρακια

